

Asia: VN/8233/2021

Kansallinen kemikaaliohjelma

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti kansallisesta kemikaaliohjelmasta.

VTT lausuu, että Kansalliseen kemikaaliohjelmaan on hyvin nivottu mukaan tärkeimmät kemikaaliturvallisuutta koskevat näkökulmat. Huomioon on otettu kemikaaliturvallisuuden nivoutuminen yhteen strategisen kiertotalousohjelman kanssa. Luonnoksesta välittyi ratkaisukeskeinen ajattelumalli, jossa yhteispeliä tarvitaan lukuisien instanssien kesken turvallisemman yhteiskunnan mahdollistamiseksi.

Pidämme tärkeänä, että luonnoksessa tuodaan esiin myös kemikaalien välttämättömyyttä yhteiskunnan toimivuuden ja hyvän tulevaisuuden kannalta. Korostamme neutraalin, ratkaisukeskeisen ja faktoihin pohjautuvan viestinnän merkitystä.

Mielestämme kaikki tärkeimmät elementit ovat mukana kemikaaliohjelmassa ja pyrkimykset ovat hyvin linjassa EU:n tavoitteiden kanssa. VTT haluaa olla mukana turvallisten materiaaliratkaisujen ja valmistusprosessien kehittämisessä erityisesti kiertotalouden ja edistyneiden materiaalien alueella. VTT on aktiivisesti mukana Eurooppalaisen teknologiaplatformin - SusChem:in toiminnassa kehittämässä yhteistyössä yritysten, järjestöjen ja tutkimuslaitosten kanssa Eurooppalaista teknologiatiekarttaa ”turvallinen ja kestäväksi suunniteltu”- lähestymistavalle liittyen EU:n kestävyyttä edistävään kemikaalistrategiaan (CSS).

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto

-

Kemikaalit ympärillämme

Voitte tässä lausua luvusta 2: Kemikaalit ympärillämme

Lisäysehdotus 1: Sivu 7- Kappale-Kemikaaleja käytetään suuria määriä:

Kemikaalien käyttö on välttämätöntä yhteiskunnan toimivuuden kannalta ja niillä on merkittävä vaikutus hyvinvointiimme. Noin 96 % valmistetuista tuotteista pohjautuu kemikaalien käyttöön. Kemianteollisuus tuottaa raaka- ja korkean teknologian materiaaleja, joille moderni, resurssitehokas yhteiskunta on rakennettu.

Lisäysehdotus 2: Sivu 8- Kappale-Kiertotalous ja vihreä siirtymä:

Kemikaaleilla on merkittävä rooli siirtymässä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa osana tuuliturbiinien, aurinkokennojen, akkujen, rakennusten eristemateriaalien ja vähähiilisen liikkumisen materiaalityratkaisuja.

Kemikaaliohjelma tulisi sovittaa yhteen ilmastoneutraaliin Eurooppaan pyrkimisen kanssa huomioiden kiertotalous, resurssitehokkuus, kemikaaliturvallisuus ja yhteiskunnalliset haasteet.

Kestävyyšnäkökohtien tulisi heijastaa myös kemikaalien vaikutusta yhteiskuntaan kokonaisuutena ottaen huomioon taloudelliset ja sosiaaliset reunaehdot kuten yhteiskunnalliset tarpeet ja pyrkimykset kohdistuen ruoka- ja energiahuollon toimitusvarmuuteen ja terveydensuojeluun.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Voitte tässä lausua luvusta 3: tavoitteet ja toimenpiteet

-

Terveyden- ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta

Voitte tässä lausua luvusta 3.1: Terveyden ja ympäristönsuojelu haitallisilta kemikaaleilta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaativastuuta toimenpiteestä.

Kommentit koskien kappaletta 3.1-

Kemikaalialtistuksen todennäköisyyttä ja vakavuutta kasvattavat puutteellinen tieto kemikaalien vaikutuksista sekä puutteelliset ohjeistukset oikeanlaisen käytön ja suojavarusteiden osalta ja riittämätön valvonta.

Haitallisia kemikaaleja voi päätyä ympäristöön myös kemikaalivuotojen ja -onnettomuuksien seurauksena.

Kemikaalien pysyvyyden (persistence) ja kulkeutumisen (mobility) arvioinnin tulisi olla monitasoista. Kemikaalit, jotka hajoavat ympäristössä muutamissa päivissä tai kuukausissa tulisi erottaa käsittelynsä puolesta kemikaaleista, jotka säilyvät stabiileina ympäristössä vuosikymmeniä. Jos käytettävissä ei ole sovittua metodologiaa, epävarmuus vaikutuksista johtaa liian konservatiiviseen sääntelyyn, jonka mukaan mikä tahansa päästö luokitellaan potentiaalisesti riskiksi.

Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia

Voitte tässä lausua luvusta 3.2: Turvallinen kiertotalous ja kestävä kemia. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Lisäysehdotus: Sivu 14.

Osana turvallista tuotesuunnittelua sen sijaan, että lyhytnäköisesti korvataan erityistä huolta aiheuttavia kemikaaleja niiden rakenteellisesti samankaltaisilla yhdisteillä, tulisi pikemminkin pyrkiä korvaamaan kemikaalien aikaansaama funktio (esim. veden ja lian hylkivyyks, paloturvallisuus, pilaantumisen esto).

Kemikaaliohjelman tulisi kannustaa innovatiivisten kemikaalien ja materiaalien kehittämiseen, jotka ovat turvallisia ja jotka eivät aiheuta merkittävää riskiä terveydelle tai ympäristölle ottaen huomioon myös kierrätysmateriaalit ja niistä valmistetut tuotteet.

Referenssi: van der Waals J.F.M., Falk A., Fantke P., Filippousi P., Flippin R.C.H., Mottet D., Trier X. (2019). Safe-by-design for materials and chemicals: Towards an innovation programme in Horizon Europe.

Kommentit toimintasuunnitelmaa koskien- Sivu 16-17.

VTT mielellään osallistuu haitallisten kemikaalien tunnistus- ja erottelumenetelmien kehittämiseen kierrätysmateriaalista - erityisesti fokusalueena kiertomuovi, komposiitti ja pakkaustuotteet.

VTT mielellään osallistuu myös liiketoiminnan synnyn edistämiseen haitallisten aineiden poistoon kierrätettävistä materiaaleista, jolloin kierrätettävästä jätteestä saadaan uusiomateriaalia edelleen tuotteistettavaksi - erityisesti fokusalueena kiertomuovi, komposiitti ja pakkaustuotteet.

VTT mielellään osallistuu kestävään ja turvalliseen kemiaan tähtäävien innovaatioiden kehittämiseen yhteistyössä tutkimusyhteisön, yritysten ja järjestöjen kanssa ja on valmis koordinoimaan tällaisia kansallisia ja EU-tasoisia kehitys- ja demostrointihankkeita.

Tietoon pohjautuva päätöksenteko

Voitte tässä lausua luvusta 3.3: Tietoon pohjautuva päätöksenteko. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Kommentti koskien toimintasuunnitelmaa - Sivu 20.

VTT mielellään osallistuu kemikaalifoorumin toimintaan tuomalla tutkimusyhteisön näkemyksiä uusista teknologioista, tuoteratkaisuista ja yleisesti T&K roolista turvallisten materiaaliratkaisujen kehittäjänä.

Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi

Voitte tässä lausua luvusta 3.4: Kansainvälinen ja EU-yhteistyö kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

-

Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta

Voitte tässä lausua luvusta 3.5: Viestintä ja koulutus parantavat kemikaaliturvallisuutta. Pyydämme erityisesti huomioitanne toimenpiteiden priorisointiin ja aikatauluttamiseen vuosille 2022-2035. Lisäksi pyydämme organisaationne osalta ottamaan kantaa haluatteko mukaan/pois tiettyyn toimenpiteeseen ja olisiko organisaationne kiinnostunut ottamaan kansallista koordinaatiovastuuta toimenpiteestä.

Kommentti koskien toimintasuunnitelmaa - Sivu 28:

VTT mielellään osallistuu positiiviseen (teknologianeutraaliin) viestintään kemikaalien hyödyistä ja kemikaaliturvallisuuden eteen tehdystä työstä erityisesti viestimällä uusista innovaatioista ja demonstraatioista kiertotalousratkaisujen ja uusien kestävien materiaaliratkaisujen (pakkausmateriaalit, biokomposiitit, kiertomuovituotteet, uudet akkuratkaisut) näkökulmasta.

On hyvä painottaa sitä, että YK:n kestävä kasvun tavoitteet jne. ovat luoneet paljon liiketoimintamahdollisuuksia yrityksille, jotka tarjoavat ratkaisuja näihin haasteisiin.

Tietoiskut ja -laatikot

Voitte tässä lausua luvusta 4: tieto-iskuista- ja laatiokoista.

Kommentti koskien Sivu 31 - SVHC-aineet

Nostaisimme SVHC-kategoriaan kuuluvista aineista laatikossa sellaisia esimerkkejä esiin, jotka ovat kuluttajia lähellä, kuten 1) Ftalaatit-muovien pehmittimet ja Bisfenoli A - muoviteollisuuden laajasti käyttämä monomeri polykarbonaattimuovin ja epoksihartsin valmistuksessa. Tällä tavalla laatikon sisältöä saataisiin konkreettisemmaksi.

Kommentti koskien Sivu 35 - AMR ja lääkeaineet tietolaatikko

Laatikossa on tuotu esimerkkinä esiin antibioottien päätyminen vesistöihin ja niiden vaikutus terveyteen. Lisäyksenä esitämme, että myöskin ehkäisyvalmisteiden sisältämien hormonaalisten lääkeaineiden pääsy vesistöihin voi olla kaloille ja ihmisille haitallista.

Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 5: Kemikaaliohjelman vaikuttavuuden seuranta.

-

Ropponen Jarmo
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Hulkko Janne
VTT - Technology Manager, Industrial Chemistry